

Handläggare: Anders Lindgren
Telefon: 08 508 09 306

Till
Norrmalms stadsdelsnämnd

Stockholms översiktsplan, samrådsunderlag oktober 2008 – svar på remiss från stadsbyggnadskontoret

Förvaltningens förslag till beslut

Remissen besvaras med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Ylva Tengblad
stadsdelsdirektör

Anders Lindgren
chef för parkmiljögruppen
norra innerstaden

Sammanfattning

Förslaget till översiktsplanen ger i huvudsak en god bakgrund till de framtida utmaningar som beskrivs i Vision 2030, som innebär att Stockholm ska bli en stad i världsklass och också en tillgänglig stad utan fysiska och sociala barriärer. I översiktsplanen framhålls bl.a. att staden ska utvecklas i hållbar riktning, vilket bl.a. innebär att utsläppen av växthusgaser måste minskas.

Förvaltningen vill särskilt framhålla vikten av att Stockholm bevarar och utvecklar sin skönhet, sina historiska värden och karaktär och den rika tillgången till vatten och grönområden. Översiktsplanen anger inriktningen och det är viktigt att tid och resurser ges för att utveckla detta.

Att införa en tydlig områdesplanering som ett steg mellan översiktsplanen och detaljplanen blir viktigt för att tillgodose behovet av exempelvis parker, natur, lekplatser och samhällsservice för förskolor och skolor och specialbostäder. Det innebär att mindre detaljplaner måste ha en överblick på ett större område. Vi

önskar att den kommande översiktsplanen ska fungera som ett tydligt stöd vid framtagande av områdesplaner, detaljplaner och vid bygglovgivning.

Innerstadens parker är välbesökta och tillgången till parker är ojämnt fördelad över staden. För att behålla parkkvaliteten vid förtätning behövs fler parker i de nya stadsutvecklingsområdena. Platser som idag används för parkering eller torg kan göras om till små oaser i staden om en satsning genomförs på underjordiska garage.

Förvaltningen stödjer förslaget till stadsbyggnadsstrategier, som inriktas på att utveckla en levande stadsmiljö i hela Stockholm, förstärka strategiska samband i staden och regionen, satsa på attraktiva och mångsidiga tyngdpunkter och fortsätta stärka den centrala staden. Utvecklingsområdena bör ha ett rikt utbud av bostäder, arbetsplatser, kultur och nöjen som gör dem till kompletta stadsdelar.

Det är en konflikt mellan planerna på en utbyggnad av vägtrafikleder och målet att Stockholm ska vara fossilbränslefritt år 2050 – en konflikt som måste lösas. Det är angeläget att trafikleder, som Förbifart Stockholm och Östlig förbindelse också kan användas för kollektivtrafik. Det är positivt att översiktsplanen innehåller ambitionen att förbättra möjligheterna att förflytta sig till fots och med cykel. En spårvägsförbindelse mellan Norra Stationsområdet – Norra Djurgårdsstaden och universitetet bör t.ex. byggas ut parallellt med att stadsutvecklingsområdena byggs.

Staden måste snabbt och effektivt kunna erbjuda efterfrågad samhällsservice. Detta kan exempelvis möjliggöras genom att planera för markresurser som kan användas vid tillfälligt behov av exempelvis förskolepaviljonger och upplag av olika slag. Tidigare lades sådana ytor ut som allmän platsmark i planen.

Det är viktigt att i all samhällsplanering beakta barnperspektivet, vilket bl.a. betyder att det måste finnas tillgång till lekplatser, ytor för spontanidrott och grönområden. Även tillgänglighetsfrågorna är viktiga att beakta. Varje förbättring av tillgängligheten är en vinst både för samhället i stort och för den enskilde.

Bakgrund

Stadsbyggnadskontoret har begärt yttrande från bl.a. Norrmalms stadsdelsnämnd med anledning av förslag till översiktsplan för Stockholms stad. Samrådsunderlaget har delats ut till stadsdelsnämndens ledamöter och ersättare i samband med decembersammanträdet. Den som i övrigt vill ta del av materialet kan ta kontakt med registrator Riitta Johansson, riitta.johansson@norrmalm.stockholm.se

/ tfn 508 09 015. Samrådsunderlaget finns också på stadsbyggnadskontorets webbplats www.stockholm.se/oversiktsplan.

Synpunkter på förslaget till översiktsplan ska vara stadsbyggnadskontoret tillhanda senast den 12 januari. Stadsdelsnämnden har fått förlängd remisstid till den 23 januari.

Ärendet

Enligt plan- och bygglagen ska alla kommuner ha en aktuell översiktsplan som ska ge stöd vid kommande beslut om mark- och vattenområden inom kommunen. Översiktsplanering handlar om att tydliggöra kommunens strategi för hur staden långsiktigt ska växa och utvecklas på ett hållbart sätt och ge vägledning för den fortsatta planeringen.

Nuvarande översiktsplan för Stockholm, ÖP99, som för snart tio år sedan antogs av kommunfullmäktige, har den övergripande strategin att bygga staden inåt på redan exploaterad mark. En aktualitetsprövning av översiktsplanen genomfördes år 2006 och ett år senare fick stadsbyggnadskontoret i uppdrag att inleda arbetet med att ta fram en ny översiktplan för Stockholm.

Nedan beskrivs kortfattat innehållet i samrådsunderlaget för den nya översiktsplanen för Stockholm.

Viktiga omvärldsförutsättningar

Stadens ambition är att befolkningen ska öka och att näringslivet fortsatt ska ha god växtkraft. Enligt befolkningsprognoserna kommer staden år 2030 att ha cirka en miljon invånare. De flesta bedömare tror på en fortsatt stark tillväxt i Stockholm-Mälarenregionen och stadens bedömning är att regionens centrala delar behåller eller till och med ökar sin attraktivitet för boende och företag.

Uppgiften för stadens långsiktiga planering är att analysera hur behoven hos en kraftigt växande befolkning bäst ska kunna mötas och till vilka platser i regionen och staden tillväxten bör koncentreras.

En viktig uppgift för staden är att främja ett gott näringslivsklimat vilket bl.a. innebär att tillgodose näringslivets behov av arbetskraft med hög kompetens och av goda kommunikationer. Viktiga konkurrensfördelar gentemot andra städer och regioner är också att kunna erbjuda attraktiva stadsmiljöer, tillgång till goda bostäder, kultur, nöjen med mera.

Det mellankommunala samarbetet kommer att få en allt större betydelse för Stockholms konkurrenskraft. Stockholm måste tillsammans med övriga kommuner i Stockholm-Mälardalenregionen arbeta för att stärka konkurrensfördelarna gentemot andra regioner i Europa och världen. Den gemensamma marknadsföringen under parollen "Stockholm – The Capital of Scandinavia" är ett exempel på detta.

De globala miljö- och klimatfrågorna har alltmer hamnat i fokus. Staden har som mål att bli fossilbränslefritt till år 2050. Stadens huvudstrategi är att utnyttja och satsa på storstadens fördelar avseende utbyggnad av fjärrvärme och en attraktiv kollektivtrafik. Andra betydelsefulla åtgärder i klimatarbetet är att främja teknikutveckling och att med en genomtänkt stadsplanering skapa förutsättningar för en effektiv energianvändning. En av de stora utmaningarna för framtiden är att öka tillgängligheten i transportsystemet och samtidigt minska trafiksektorns miljöpåverkan. Regionala prognoser pekar mot en fördubbling av vägtrafiken fram till år 2030.

Stockholm beskrivs som en socialt delad stad, både geografiskt och ekonomiskt. En slutsats är att det är nödvändigt med ett långsiktigt och samlat utvecklingsarbete där fokus inte bara ligger på de enskilda stadsdelarnas utveckling utan till hur de olika stadsdelarna förhåller sig till varandra. Översiktsplanen ska stödja utvecklingen mot en socialt och fysiskt sammanhållen stad där alla stadsdelar är attraktiva.

Vision och inriktning för Stockholms översiktsplan

I juni 2007 fattade kommunfullmäktige beslut om "Vision 2030 – Ett Stockholm i världsklass". Visionen är att staden ska vara mångsidig, upplevelserik, innovativ och växande samt att Stockholm ska vara en stad för medborgarna. Staden ska utvecklas till det självklara centrumet i norra Europa och Östersjöregionen med högteknologiskt inriktat näringsliv, forskning i världsklass, spännande kultur och upplevelser och en attraktiv stadsmiljö med god närhet till vatten och grönområden.

Översiktsplanen ska vara *strategiskt inriktad*, vilket innebär att den ska tydliggöra hur stadsbyggandet kan bidra till att stadens långsiktiga vision uppnås.

Översiktsplanen ska också samordnas med befintliga styrdokument för staden, som Stockholms vattenprogram, Stockholms parkprogram och Stockholms miljöprogram. Översiktsplanen ska vidare vara *genomförandeinriktad*, vilket innebär att den ska vara väl förankrad inom staden och externt och ge god vägledning vid framtagande av program, detaljplaner och vid bygglovsgivning. Översiktsplanen ska slutligen vara *omvärldsriktad*, vilket syftar på det allt viktigare regionala

samarbetet.

Planeringsinriktningar och fokusområden

I samrådsunderlaget presenteras nio fokusområden där de framtida behoven av bostäder, arbetsplatser och parker med mera identifieras. Till varje fokusområde presenteras förslag till planeringsinriktningar.

Fokusområdena är:

- Stockholm som staden på vattnet
- Ett starkt och brett näringsliv och utbildningssystem
- En socialt sammanhållen och levande stad
- Idrott, rekreation och attraktiva grönområden
- Ett modernt transportsystem och hållbart resande
- Bostadsförsörjning i en växande stad
- Nya energilösningar och tekniska försörjningssystem
- En mångsidig stad för kultur och upplevelser
- Miljö och hälsa i en tät storstad

Stadsbyggnadsstrategier för hållbar tillväxt

I samrådsunderlaget presenteras förslag till fyra olika stadsbyggnadsstrategier för en långsiktigt hållbar tillväxt. De fyra förslagen ska ses som en samlad stadsbyggnadsstrategi där de olika delarna samverkar och stödjer varandra.

Förslag till stadsbyggnadsstrategier

- Utveckla en levande stadsmiljö i hela Stockholm
- Förstärk strategiska samband i staden och regionen
- Satsa på attraktiva och mångsidiga tyngdpunkter
- Fortsätt att stärka den centrala staden

Strategisk hållbarhetsbedömning

Enligt miljöbalken ska en miljökonsekvensbeskrivning göras av översiktsplanen eftersom den kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Sammantaget bedöms de föreslagna planeringsstrategierna leda till en hållbar utveckling.

Miljökonsekvensbeskrivning

Enligt miljöbalken ska översiktsplaner åtföljas av en miljökonsekvensbeskrivning (MBK). Den nu aktuella miljökonsekvensbeskrivning har på uppdrag av stadsbyggandensnämnden tagits fram av konsultföretaget Tyréns AB och utgör en bilaga till samrådsunderlaget.

Sammanfattning av miljökonsekvensbeskrivningen

Samrådsunderlaget är skrivet på en strategisk nivå med flera ambitiösa mål ur miljösynpunkt och konsulten konstaterar också att målen är en utmaning att åstadkomma. I de strategier som presenteras är det en tydlig strävan att Stockholm ska fortsätta vara en stad där människor har ett bra liv.

Stora investeringar ska göras i nybyggnad av infrastruktur, delvis väg. Vilka åtgärder Stockholm ska genomföra för att förhindra en trafikökning inom staden framgår endast vagt i samrådsunderlaget. Konsulten konstaterar att det är en utmaning att klara miljömålen vore det positivt med en tydligare vägledning inför framtida planering.

Samrådsunderlaget utgår från förutsättningen att Stockholms stad kommer att fortsätta ha en befolkningsökning under lång tid framåt. Att förtäta innebär dock att de lokala påfrestningarna på miljön blir större. Grönytorna blir mindre till ytan, men staden vill istället utveckla kvarvarande ytors kvaliteter. Detta bör kunna innebära att naturvärden kopplade till rekreation kan öka, men om naturvärdena kan värdesättas för sin ekologiska betydelse är mera osäkert.

Med en ökad förtätning finns också förutsättningar för att bygga energieffektivt och att utveckla kollektivtrafiken, vilket också är ett mål i samrådsunderlaget.

Planerna på en utveckling av strategiska samband mellan ytterstadens tyngdpunkter är en ny tanke som bryter mot stadens tidigare fingrade struktur. Syftet är att människor ska kunna röra sig lättare i tvärläng. Åtgärden påverkar de gröna kilarna helt olika beroende på hur de genomförs i praktiken. Mindre gång- och cykelvägar kan sannolikt passas in utan alltför omfattande påverkan på de regionala kilarna. Om däremot en kil bryts eller kraftigt avsmalnas riskerar naturvärden att påverkas kraftigt negativt.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av parkmiljögruppen norra innerstaden.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Samrådsunderlaget ger i huvudsak en god bakgrund till de framtida utmaningar som beskrivs i Vision 2030 och som innebär att Stockholm ska bli en stad i världsklass.

Att införa en tydlig områdesplanering som ett steg mellan översiktsplanen och detaljplanen blir viktigt för att tillgodose behovet av exempelvis park- och

naturmark, lekplatser och samhällsservice för förskolor och skolor och äldreomsorg. Det innebär att mindre detaljplaner måste visa hur de förhåller sig till en större områdesplan. Erfarenheten från utbyggnaden av Hammarby Sjöstad visar att beredskapen var otillräcklig när det gällde att möta behoven av viss samhällsservice. Vi vill att den kommande översiktsplanen ska fungera som ett tydligt stöd för den planerade markanvändningen så att tillräckliga friytor bevaras eller avsätts vid framtagande av områdesplaner, detaljplaner och vid bygglovgivning.

Översiktsplanens fokusområden

Förvaltningen vill framhålla vikten av att Stockholm bevarar och utvecklar sin skönhet, sina historiska värden och karaktär vilket bland annat innefattar den rika tillgången till vatten och grönområden. Översiktsplanen anger inriktningen och det är viktigt att tid och resurser ges för att utveckla detta. Exempelvis bör kajstråken fortsätta utvecklas som på Norr Mälarstrand och Strandvägen där båtar, möblering, utsikter och serveringar får samspela för att bevara områdets särdrag. Utsiktsplatser är inte bara viktiga från stranden. För den gamla bebyggelseplaneringen var siktlinjer och utsikter viktiga. Det är viktigt som samrådsunderlaget skriver, att båtplatser och dess vinterförvaring behöver utvecklas och eventuellt samlas vid färre platser än i dag. Stadens goda vattenkvalitet ger förutsättningar för fler badplatser.

För att skapa en socialt sammanhållen och levande stad är det viktigt att stadsdelsnämnderna kommer in i ett tidigt skede av planeringen, helst innan markanvisning ges. Lokalt finns kunskapen om hur invånarna använder sitt närområde och den bör komma till nytta i planeringen.

Stockholms stad har en given yta. Den blir inte större för att antalet invånare ökar. Innerstadens parker är välbesökta. Parkerna är dock ojämnt fördelade över staden. Många parker är både skolgård och lekplats och vissa är mer slitna än andra. Att göra parkerna tåligare mot slitage innebär ofta att ytor måste beläggas med konstmaterial. För att behålla parkkvaliteten vid förtätning skulle fler parker behövas och i de nya stadsutvecklingsområdena även en stadsdelspark.

De gröna kilarna in i staden påverkas också när stadsdelarna knyts närmare varandra och därmed påverkas också den ekologiska infrastrukturen. Dessa värden måste identifieras och säkras. Parker får inte bli biologiskt ensidiga, det måste få en koppling till större grönområden för att inte spridnings- och buffertzoner ska äventyras. En strategi måste tas fram för att upprätthålla den biologiska mångfalden. Vissa strategiska parker kanske behöver stängas vissa tider av dygnet. Ett

sätt att öka parkytan är att platser som idag används för parkering eller torg kan göras om till små oaser i staden om en satsning genomförs på underjordiska garage. De gröna kilarna behöver inventeras och förberedas för ett delvis nytt nyttjande. Överdäckningar av Essingeleden vid Norra Station är ett bra exempel på att tillskapa mer yta för bebyggelse.

I översiktsplanen talas det om en samlad kartläggning av hur de gröna kvaliteterna är fördelade över staden. Analysen innefattar bedömningar av befolkningstäthet och slitage av grönområden. Förvaltningen anser att det är mycket viktigt att ett sådant planeringsunderlag tas fram i samarbete med stadsdelsnämnderna. Ett bra underlag finns redan i de stadsdelsvisa parkplanerna. Ännu viktigare anser vi det vara att ett tydligt ansvar ges för att förvalta och använda en sådan kartläggning med översiktsplanens inriktning att förstärka de gröna värdena.

För att nå en långsiktigt hållbar utveckling av Stockholm stödjer förvaltningen förslaget till stadsbyggnadsstrategier. Det är viktigt att utvecklingsområdena får ett rikt utbud av bostäder, arbetsplatser, kultur och nöjen som gör dem till kompletta stadsdelar

Förvaltningen stödjer förslaget om att staden ska förtätas och inrymma olika verksamheter, något som skapar förutsättningar för bland annat hållbara transporter. Förutsättningar skapas då också för att många förortscentrum kan fortleva och utvecklas, vilket är positivt ur en social aspekt. Tät bebyggelsestruktur måste kombineras med god tillgång till väl planerade offentliga rum, gång- och cykelstråk och god tillgång till parker och natur.

Det är angeläget att goda förutsättningar finns för alla stadsdelsområden, vilket är av stor betydelse för att på sikt kunna få en hållbar utveckling. Förvaltningen stödjer därför samrådsunderlagets förslag om att öka den sociala sammanhållningen i staden men detta kan inte uppnås enbart genom att bygga ihop stadsdelar. Det är därför viktigt att det finns möjlighet att skapa olika mötesplatser i staden. I detta sammanhang efterlyser förvaltningen fler platser i staden som kan användas för tillfälliga evenemang. Idag är konkurrensen stor om de få tillgängliga platser som finns i innerstaden.

I samrådsunderlaget presenteras de väg- och spårsatsningar som överensstämmer med Stockholmsöverenskommelsen, kommunikationsleder som anses vara nödvändiga på längre sikt. Det är en konflikt mellan planerna på en utbyggnad av vägtrafikleder och målet att Stockholm ska vara fossilbränslefritt år 2050 – en konflikt som måste lösas. Det är angeläget att trafikleder såsom Förbifart

Stockholm och Östlig förbindelse möjliggörs för kollektivtrafik.

Det är positivt att översiktsplanen innehåller ambitionen att förbättra möjligheterna till att förflytta sig till fots och med cykel. I övrigt är det positivt med föreslagna satsningar på spårvägar i framförallt ytterstaden där tvärförbindelserna idag är otillräckliga. En spårvägsförbindelse mellan Norra Stationsområdet – Norra Djurgårdsstaden och universitetet bör t.ex. byggas ut parallellt med att stadsutvecklingsområdena byggs.

Till skillnad från den nu gällande översiktsplanen, vilken är inriktad på att bebyggelse i första hand ska uppföras på redan exploaterad mark, ges i samrådsunderlaget nu möjlighet att bygga på grönmark bland annat för att möjliggöra den ovan nämnda fysiska ihopkopplingen av olika stadsdelar. I underlaget sägs att en medveten parkplanering kan ge bättre parker även om vissa grönytor försvinner. Utifrån den genomförda miljökonsekvensbeskrivningen kan det konstateras att även om naturvärdet ur rekreationssynpunkt är gott är det inte säkert att ekologiska värden kan upprätthållas.

I den genomförda miljökonsekvensbeskrivningen lyfter man fram de positiva effekter som uppnås då staden byggs tätare med blandade funktioner vilket kan bidra till färre transporter. Tillkommande leder kan avlasta mer tätbebyggda områden från trafik men samtidigt tillföra mer trafik till andra områden med ökad miljöpåverkan. Problem kan uppkomma då nya bostadsområden byggs i anslutning till de nya vägarna i staden. Det är mycket angeläget att goda miljöförhållanden beaktas vid bostadsplaneringen. Det måste tydligare anges i översiktsplanen hur försörjningen med hållbara energikällor som kraftvärme-produktion baserad på biobränslen, solenergi, geotermi m.m. ska kunna tillgodose.

Staden måste snabbt och effektivt kunna erbjuda efterfrågad samhällsservice. Detta kan exempelvis möjliggöras genom att planera för att mark kan användas vid tillfälligt behov av förskolepaviljonger och upplag av olika slag. Det kan även vara nödvändigt att planera för flexibelt användande av lokaler då efterfrågan på olika tjänster varierar över tid, t.ex. att förskolelokaler kan användas även för andra verksamheter.

Förvaltningen anser att barnperspektivet alltid ska beaktas i planeringen, därför måste det finnas tillgång till lekplatser, ytor för spontanidrott och parker och naturområden.

Även tillgänglighetsfrågorna är viktiga att beakta. Varje förbättring av tillgängligheten är en vinst både för samhället i stort och för den enskilde.

Bilagor

1. Stockholms översiktsplan, samrådsunderlag 2008 Förslaget finns på stadens webbplats: www.stockholm.se/oversiktsplan
2. Stockholms översiktsplan, miljökonsekvensbeskrivning
3. Stockholms översiktsplan, redovisning av riksintressen enligt miljöbalken
4. Stockholms översiktsplan, redovisning av miljö- och riskfaktorer